

מה יבקות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי דוד משה האדמו"ר הזקן מטשורטקוב זצוק"ל בנו של הרבי הקדוש רבי ישראל מרוז'ין זצוק"ל נסתלק בהושענא רבא (תרס"ד)

שנה אחת השכם בבוקר של יום הראשון של חג הסוכות, קרא המשמש בקדוש, להרב החסיד המופלא רבי אלעזר לוקאטשער, שהיה מומחה מיוחד ומופלא בהבנת האתרוגים, וגם היה לו ראייה מופלאה, ואמר לו, שהרבי הקדוש מטשורטקוב ביקש שיכנס אליו, כי הוא רוצה לדון עמו אודות האתרוג של מצוה.

כשנכנס לקדוש פנימה, ראה את הרבי הקדוש אווז את האתרוג משובץ באצבעותיו הקדושות, זה היה נראה לו כאבן טובה משובצת זהב, וממש נבהל מגודל ההוד התפארת והקדושה, וכמעט יצא מהכלים, לולי שהרבי הקדוש האיר לו פנים של שמחה, ובזה שב אליו ורוח חדעתו.

אחרי שהרבי שמע דעתו של רבי אלעזר אודות האתרוג הזה, הכניס את האתרוג להיכלו הפנימי, והביא בידו הקדושה עוד אתרוג אחד, ושוב אחוז באותה תפארת וקדושה שאחז את האתרוג הראשון. אף על פי שזה כבר היה פעם שנית, אף על פי כן נבהל שוב ויצא מן הכלים ככפעם הראשונה, עד שהרבי האיר שוב פניו המאירות אליו בשמחה.

אחרי שהרבי שמע דעתו של רבי אלעזר אודות האתרוג השני, שאל אותו, איזה אתרוג יותר מובחר ויותר ראוי לברכה. רבי אלעזר הרהר בדעתו, שהרי הוא כבר ראה מקדם החג את שתי האתרוגים, והוא ידע מהיכן הם הגיעו להיכל הרבי, האתרוג הראשון הביא איש חסיד ואהוב, ולכן יותר ראוי שהרבי יברך על האתרוג הזה, ואכן כך ענה, שזהו המובחר יותר.

תיכף ומיד שאלו הרבי הקדוש, זהו על פי חסידות או על פי הלכה? רבי אלעזר שנכח לראות בחוש את רוח קדשו של הרבי, הודה ואמר, אכן אמרתי כך על פי חסידות, אך בנוסף לזה, גם על פי הלכה זהו המובחר יותר.

למה חשש השרף מקאצק זצוק"ל שהקידושין שלו לא יחולו

שמחה כלה, ואצל חג השבועות רק פעם אחת. כיון שבחג הפסח עדיין לא זכו לתורה, לכן לא הגיעו למדרגת השמחה, ובעת קבלת התורה עצמה הגם שכבר זכו לתורה, אך אחר כך היה מה שהיה - שחטאו בעגל, וממילא לא היו ראויים לשמחה יתירה. אבל בחג הסוכות שהוא אחר יום הכיפורים שאז השיגו מחילה וסליחה על עוון העגל, לכן שפיר משולשת בו השמחה, וצריך בר ישראל לשמוח מאד באלו הימים שהם ימי שמחה.

ולנו יש שמחה כפולה ומכופלת, הן על עצם חג הסוכות, והן על זה שמצאנו כאלו 'מילין קדישין' מהוד כבוד קדושת הרבי.

(מתוך הפתיחה לשיעור - עירובין דף נט, י"ט תשרי תשפ"א)

נתינת צדקה לעני חשוב יותר מקניית ארבעה מינים

זה סיפור שצריך ללמוד בעיון רב, וזה גם מעשה רב, וגם מחייב גדול מאד. מי לא שמע על הגדלות והגאונות של גדול מרבן שמו, מרן הטעפליקער רב זצוק"ל. בימים של בין יום הכיפורים לסוכות, ישב הגאון הצדיק בביתו בירושלים עיר הקדש, וענה למאות אנשים בקשר לכשרות של הלולב, של האתרוגים, ושל ההדסים.

באחד הימים נדע לרב על כמה משפחות עניות בירושלים, שלדאבוניו אין להם כסף עבור צרכי החג. אז עוד לא היה לא ועד הרבנים ולא קופת העיר, ולא קופה שכונתית, בזמנו היו עניים כפשוטו, לא היה להם לחם לאכיל וכסף לקנות חלה ליום טוב.

מרן הטעפליקער רב לא התבייש, הוא ביקש מכל מי שבא אליו לשאול אותו על הכשרות של ארבעת המינים, שיתרום את נדבת לבו עבור עניי ירושלים. אחד האנשים שהגיעו לשאול על ארבעת המינים, התנצל שהוא לא יכול לתרום, כי המצב שלו הוא גם כן דחוק מאד, ואין לו עוד אפילו כסף לקנות ד' מינים. אם הוא בעצמו אין לו כסף, איך הוא יכול לתת לעניים אחרים, הרי חיץ קודמין, שלך קודם לשל כל אדם.

ענה לו מרן הטעפליקער רב, גם אם לא יהיה לך לולב ואתרוג הדסים וערבות, לא יהיה לך ד' מינים ביום טוב, לא יקרה שום דבר, שהרי אתה יכול לשאול ד' מינים ממישהו אחר, מתנה על מנת להחזיר. אבל אם לאותו משפחה עניה בירושלים, לא יהיה דגים ובשר ליום טוב, ובזמן שהם יהיו בדוחק, הם זילו דמעה אחת רותחת בגלל המצב הכלכלי הקשה שלהם, אז יכול הדמעה לעורר קטרוגים נוראים למעלה בשמים חס ושולם, ואז יצטרכו הרבה רחמים וחסדים להמתיק את הקטרוגים.

בסיפור יש הרבה מאד תובנות, בימי חול המועד יכולים קצת יותר לחשוב על הזולת, על השכן ועל הקרוב, כל השנה כל אחד עסוק וטרוד על המחיה ועל הכלכלה, אבל בחול המועד לא עסוקים בענייני משא ומתן, ממילא יכולים לחשוב ולתת מעצמינו לשני, ובזכות זה הקב"ה יעזור שלא נצטרך לשום דבר.

(מתוך הפתיחה לשיעור - בבא מציעא דף כה, ז"ו תשרי תשע"ז)

המקדש את האשה על מנת שהוא רבי, מקודשת

כשהרבי הקדוש רבי מנחם מנדל השרף מקאצק זצוק"ל הלך להינשא, אמר לפני החופה בגודל ענוותנותו, לגיסו ותלמידו הרבי הקדוש בעל החידושי הרי"ם מגור זצוק"ל, הנה אמרו חז"ל בדף היומי שלנו (קידושין מט:), המקדש את האשה על מנת שאני צדיק גמור, אפילו נמצא שהוא רשע גמור, מקודשת, כי שמא הרהר תשובה בדעתו. אמנם המקדש אשה על מנת שהוא רבי, ונמצא שאינו רבי, נראה בחדי שקידושו אינם קידושין, ואם כן מה נעשה, הלא הכלה תחשוב כך בשעת הקידושין שהיא מתקדשת עכשיו לרבי גדול, ובאמת אינני רבי.

פתח הרבי מגור את פיו בחכמה והשיב, לדעתי אין שום חשש בזה, כי מה הטעם שהכלה סוברת כן, מפני שהעולם מחזיקים אתכם לרבי, והנה הם אף פעם לא יחשבו מחשבה אחרת, ותמיד לא יחדלו מלהחזיק אתכם לרבי, נמצא שלא יצויר לעולם לומר 'ונמצא שאינו רבי', ובודאי קידושיו קידושין גמורים.

בחג הסוכות יש שמחה משולשת

קשה לי לתאר לכם את ההתרגשות שאחזה בי היום בשחרית בבית כנסת, מצאתי אוצר, מהוד כבוד קדושת הרבי מראחמיסטריווקא שליט"א, בחוברת נפלאה 'מילין קדישין', שנדפס לקראת חג הסוכות תשפ"א. וחשתי כאילו בעל השמועה עומד כנגדו, כאילו אני עומד עכשיו ליד הרבי מראחמיסטריווקא, שהוא גבוה טפח מעל הקרקע. וכך כתוב שם:

הכותרת 'צריך להתמלא תענוג ממצוות החג'. חג הסוכות מלא וגדוש במצוות לאין שיעור, וכפי שהיה כבוד קדושת אבי מורי זי"ע אומר, מה דאיתא בספר הקדוש בית אהרן, לפרש את הכתוב (תהלים סג, ו) 'כמו חלב חשן תשבע נפשי ושפתי רננות יהלל פי', אומר הרבי הבית אהרן, א אידיש קינד דאך ווערן זייק און פֿעט פון יעדע מצוה באונדער, מקבל זיין תענוג פון דעם - כל איש מישראל צריך להיעשות יותר עב וְשִׁמְן על ידי כל מצוה בנפרד, מרוב התענוג והשביעה שהוא מקבל מכל מצוה. בפרט המצוות של חג הסוכות, כל מצוה ומצוה בפני עצמה, כמה צריך להתמלא תענוג מהם, ומה גם בעת קיום מצוות נטילת לולב ומיניו, כמה צריך להתמלא תענוג.

וראיים הדברים למי שאמרם, מי שראה פעם את העבודה של הוד כבוד קדושת הרבי מראחמיסטריווקא שליט"א, איך שהוא מלא חיות, איך שהוא קופץ ורוקד להקב"ה, על כל מצוה, מה הוא לא מוכן לעשות בשביל לקיים מצוה בהידור.

הרבי שליט"א ממשיך: ומהרבי הקדוש רבי דוד מטאלנא זי"ע איתא, שלכן הזכירה התורה הקדושה אצל חג הסוכות הלשון 'שמחה' שלשה פעמים, ואילו אצל פרשת פסח לא הזכירה תורה

צריך בר
ישראל
לשמוח
מאד

הבוקר בורא עולם האיר לי ווארט בדרש בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, על הלשון בדרך היומי במסכת קידושין (דף ב:), **אתרוג שוה לאילן בשלשה דרכים**. ידוע שאתרוג דומה ללב, כמו שכתב מרן בעל החיניך (מצוה שכד) כשמבאר שארבעת המינים בסוכות דומים לאברים שבאדם. יש גמרא ידועה במסכת תענית (ה:), כי הוא מייפטי מהדדי, רב יצחק ורב נחמן נפרדו אחד מהשני, אמר ליה, ליברכן מר, רב נחמן אמר לרבי יצחק, שיברך אותו. אמר ליה - רב יצחק לרב נחמן, אמשול לך משל, למה הדבר דומה, לאדם שהיה הולך במדבר והיה רעב ועיף וצמא, ומצא אילן שפירותיו מתוקין וצלו נאה, ואמת המים עוברת תחתיו. אכל מפירותיו, ושתה ממימיו, וישב בצילו. ופירש רש"י, שאכלת הפירות הוא נגד מה שהיה רעב, ושתית המים נגד מה שהיה צמא, והשיבה בצל האילן נגד מה שהיה עייף. וכשיבקש לילך, אמר, אילן אילן, במה אברכך? אם אומר לך שיהו פירותיך מתוקין - הרי פירותיך מתוקין, ואיך צריך לברכה, שיהא צילך נאה - הרי צילך נאה, שתהא אמת המים עוברת תחתך - הרי אמת המים עוברת תחתך. אלא, יהי רצון שכל נטיעות שנטועין ממך יהיו כמותך. אף אתה, במה אברכך? אם בתורה - הרי תורה, אם בעושר - הרי עושר, אם בבנים - הרי בנים. אלא יהי רצון שיהיו צאצאי מעיך כמותך. ופירש"י, שהבנים שלך יהיו מוצלחים כמותך, בתורה בעושר ובכבוד. והמהרש"א כתב שם יסוד עצום, שכל ענין שבנמשל מרומז כנגד פרט שבמשל, האילן ופירותיו דומים להצדיק העוסק בתורה ובמעשים טובים, שהם פירותיהם של הצדיקים, אדם דומה לאילן, כי האדם עץ השדה, ורמז שיש לצדיק שלשה מעלות, תורה, עושר, ובנים, וכמו שרואים במשל, פירותיך מתוקים רומז על מעלת התורה, כי על התורה נאמר ומתוקים מדבש ונופת צופים, צלך נאה רומז על מעלת העושר, כמו שנאמר בצל החכמה בצל הכסף, ואמת המים עוברת תחתיו, הוא משל לזרעו של אדם. אם כך חשבתי הפלא ופלא, **אתרוג שוה לאילן בשלשה דרכים**, כשיש ליהודי לב טהור, לב מלא אהבת ישראל, הוא זוכה להיות שוה לאילן בכל השלשה דרכים, בתורה, בעושר, ובבנים שיהיו כמותו וגדלו לאילנא רברבא. שנוכה לכל הברכות הכתובות בתורה, אמר.

ליקוט על חג הסוכות

מתוך הספר "אמרות טהורות" מכ"ק מרן הרבי מראחמיסטריווקא זצוק"ל

בדעת משה (ד"ה א"י ברוך אתה בעיר) כתב לפרש רמז הפסוקים (דברים כח, ג-ו) **ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה, ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך**, מענין ההכנה לקראת הימים הנוראים הבאים אלינו לטובה.

ברוך אתה בעיר, הוא מלשון התעוררות, היינו שיתברכו ישראל שיהיה להם התעוררות של קדושה, "א' גוטע התעוררות" בימים הנוראים. **וברוך אתה בשדה**, רומז לגשמיות, שיתברכו בכל צרכיהם הגשמיים, בני חיי ומזוני רויחי, שלא יחסר להם מאומה. **ברוך אתה בבואך**, רמז לראש השנה שהיא ביאת השנה החדשה, שיוכלו לגשת אל השנה החדשה מתוך ברכה, **וברוך אתה בצאתך**, רמז לחג הסוכות, שיוצאים בו מן הבית אל הסוכה.

כן הוא באמרי נועם לחג הסוכות (אות י). ובדעת משה כתב בזה הלשון, **ברוך אתה בצאתך**, שתהיה ברוך גם בצאתך זכאי במשפט מלפני המלך המשפט, היינו גם לאחר ראש השנה תהיה ברוך ומבורך ושומר מכל חטא ועון בכל השנה כולה, שהש"ת יוכל ליתן בלב ישראל שלא יחטאו עוד לעולם, כי מה בצע להם בחטאים ועוונות חלילה.

שמעתי מכ"ק א"ז הרה"ק רבי דוד זי"ע, אשר פעם בא הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע לאיזה כפר, וכשהגיע לאכסניא ורצה להתפלל שחרית, הראו לו איזה חדר קטן, ונכנס והתפלל שם. לאחר גמר התפילה אמר, שהרגיש קדושה בחדר ההוא, וביקש לברך מה זאת.

השיבה בעלת האכסניא וסיפרה, כי אביה שהיה איש כפרי פשוט, היה דר בבית זה, ולאחר שלא היה יודע איך לעשות סוכה, עשה חור באמצע גג אותו החדר, הניח עליו כמה חתיכות עצים, וזו היתה סוכתו. ואף שלא היתה סוכה כשרה, עם כל זה היתה שאיש זה לא ידע הלכות סוכה, וחשב בתמימות לבו שמקיים בה מצות סוכה, הרגיש שם הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע קדושה גדולה, עד כדי כך מגיע כח התמימות של יהודי!

איתא במגן אברהם (האינו דיבור ב) על הפסוק (דברים לב, ב) **יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי**, הרמז על מצות נטילת ד' מינים בחג הסוכות. שכאשר ישראל נוטלים את הד' מינים ומפארים בהם את הקב"ה, הם ממשיכים כל מיני השפעות טובות ומבטלים כל הדינים, כי על ידי הנענועים שעושים, מעביר הקב"ה את כל הפשעים, ונהפך מפש"ע להיות שפ"ע.

וזהו שאמר הכתוב, **יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי**, לקחי רומז על לקיחת הד' מינים שנאמר בהם (ויקרא כג, מ) 'ולקחתם' לכם, **אמרתי** מלשון התפארות כמו (דברים כו, יז) את ה' האמרת היום, כלומר, על ידי שלוקחים ישראל את הד' מינים ומפארים בהם להש"ת, נמשכים להם השפעות טובות מן השמים כמטר וכטל.

בדגל מחנה אפרים (האינו דיבור א) איתא לרמז הכתוב **ימצאו בארץ מדבר ובתוהו ילל ישימון יסובבנהו יבוננהו יצרינהו כאישון עינו**, על חודש תשרי ועבודת ישראל במשך הימים הנוראים וחג הסוכות.

ימצאו בארץ מדבר, שהוא מקום השראת הדינים כדאיתא בזהר הקדוש (ח"ג רצט. ועוד), מרמז על ראש השנה שהוא יום הדין, ביום זה מוצא הקב"ה את ישראל. **יסובבנהו** רומז לסוכות, שבו הסוכה מקפת ומסבבת את האדם.

יבוננהו מלשון בנין, כי מעבודת הימים הללו נבנה בנין. ואף שהתחלת הבנין הוא בדין בראש השנה ויום הכיפורים, עיקר קיום הבנין הוא בגמר הבנין שנעשה בחג הסוכות שהוא חסד, וזהו **יסובבנהו יבוננהו**, כלומר, עיקר גמר וקיום הבנין תלוי בחג הסוכות.

עוד מפרש (ד"ה עוד יש לפרש) **יבוננהו** מלשון בינה, כי כאשר האדם חוטא נסתלק ממנו הדעת, כמו שאמרנו חז"ל (סוטה ג). אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, וכשחוזר בתשובה חוזרת אליו הדעת. וזהו **יסובבנהו**, רצה לומר, כאשר באים לבחינת סוכות, לאחר ראש השנה ויום הכיפורים שבהם שבים בתשובה ונמחלו כל העוונות, אז **יבוננהו**, היינו שזוכים לבחינת הדעת שנסתלקה בשעת החטא, ונכנסים אל הסוכה שהיא בחינת בינה, אימא עילאה המסכתת על בניה (זה"ק ח"ג רנה:).

מאוצרות המועדים

בגמרא (סוכה ג:), תנא, אשה היתה בוררת חטים לאור של בית השואבה. ויש לומר הכוונה על פי מה שפירש הרב הקדוש מבארדיטשוב (פר' האינו ד"ה מי) מה שאמרנו חז"ל (תנחומא אמור כב) ולקחתם לכם ביום הראשון (ויקרא כג, מ) ראשון לחשבון עוונות, כי בראש השנה ויום הכיפורים הוא תשובה מיראה ונעשה מזדונות שגגות, ולכן מבקשים ותשליך במצולות ים כל חטאתינו. ובסוכות הוא תשובה מאהבה וזדונות נעשים זכיות, ולכן הוא ראשון לחשבון עוונות, שגם העוונות עולים בחשבון שיהיה מהם זכיות.

והנה ש"מחת ב'ית ה'שואבה היה תשובה מאהבה, ומרומז בראשי תיבות שהוא **ה'ש"ב**, ולכן היה אומרים אשרי זקנתנו שלא ביישה את ילדותינו (סוכה ג:). ולכן אשה שהוא השכינה הקדושה הנקראת אשה יראת ה' (זה"ק א, קכב), היתה בוררת חטים, שהוא אותיות חט"א י"ם, שבררה החטאים שנשלכו למצולות ים, לאור שמחת בית השואבה, שהיה תשובה מאהבה, כדי שיהיו נעשים זכיות.

צמח צדיק - ויזיץ לשמחת בית (השואבה)

יש לרמז מה שכתבו בספרי קדוש, אשר ז' מינים שבלול [אתרוג, לולב, ג' הדסים, וב' ערבות] רומזים נגד שבעה רועים. יש לרמז על פי הכתוב (ויקרא כג, מ) 'פרי עץ הדר כפות תמר' וענף עץ עבות וערבי נחל'. וידוע דברי חז"ל (סוכה לב) שדרשו, לולב אחד, אף שנאמר 'תמר' לשון רבים. ועבות' לשון רבים, כי הדסים שלשה. על כן הדר' תמר' עב"ת נחל' עולה אברה"ם יצחק' יעקב' מש"ה אהרן' יוסף' דר"ד.

נקודה למחשבה:

הדברי תורה לע"נ הרב החסיד רבי עקיבא יוסף בן הגאון רבי מרדכי דוד זצ"ל • לרפואת מרת לאה בת מלכה • לזכות מרדכי דוד בן לאה לזיווג הגון וטוב במהרה

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661